

Hundägarutbildningen i Sverige

Sverige har länge legat i framkant när det gäller hunddressyr. Jag tänker kanske inte så mycket på resultaten från olika former av hundsport, även om vi ofta visar framfötterna även där, utan mer på hur hundfolk i allmänhet hanterar sina hundar. Förklaringen till detta kan kort skrivas Arméns hundskola/Försvarets hundskola/Statens hundskola, beroende på vilken tidsålder vi talar om. Det jag menar är den uppfödning och dressyranläggning som startade i Sollefteå under mitten av 1930 talet. Syftet var först att dressera och ta fram hundar för militärt bruk. Draghundar, rapporthundar och sjukvårdshundar. Senare även bevakningshundar och minhundar. Den första tiden köptes privathundar in för att dresseras och tas i tjänst inom försvaret. När verksamheten sen växte under tiden efter andra världskriget började man även med egen avelsverksamhet för att trygga tillgången på hundar.

Under 1960 talet började man att ta fram hundar även för andra myndigheter. Först polishundar och senare även narkotikahundar och ledarhundar för synskadade. De mer civila hundarna kom alltmer att dominera verksamheten vilket motiverade namnbytet 1978 från Försvarets hundskola till Statens Hundskola. Samma år upphörde utbildningen av värnpliktiga minhundsförare vid skolan. Vid den tiden hade hundskolan omkring 120 anställda och var en statlig uppdragsmyndighet, vilket innebar att verksamheten skulle finansieras via försäljning av varor och tjänster.

Hundskolan och Brukshundklubben

Sedan början av 1960 talet och fram till slutet av 1980 talet utbildades alla Svenska Brukshundklubbens (SBK) lärare i hundtjänst vid skolan. Eftersom dessa lärare efter avlagd examen lokalt hade ansvaret för den regionala hundutbildningen inom SBK förde de kunskaper som fanns vid hundskolan vidare ut i landet. Hundskolan fick i och med detta rollen som hela Sveriges Lärarhögskola för landets hundutbildning. De närmare 100 rekryter som årligen fick sin utbildning på minhundsplutonen hjälpte dessutom till att sprida sitt hundkunnande runt om i landet.

Som statlig myndighet var hundskolan dessutom remissinstans i hundfrågor och hade därför stor inverkan på utformningen av lagar och förordningar kopplat till hundhållning.

Hundskolan läggs ner

De kurser som hölls vid hundskolan präglades av synen på hunden som ett nyttodjur. Man lärde ut hur arbetshundar skulle tränas för att fungera i arbete. I slutet av 1980 talet började allt fler mena att SBK skulle bredda sin verksamhet. Man skulle bli hela hundsveriges utbildningsorganisation och då skulle utbildningarna anpassas därefter. Fler hundägare skulle utbildas och budskapet skulle vara tilltalande för alla, inte bara för de som höll på med bruks eller tjänstehundar. Med detta följde ett paradigmskifte. Mindre fokus på krav och ledarskap och mer fokus på att dressyr ska vara roligt, både för hundägaren och hunden. SBK tog själva över ansvaret för lärarutbildningen och kraven på instruktörsutbildningen sänktes. De snabbutbildade instruktörerna som sen utbildades runt om i landet kände sig ofta inte mogna rollen att handleda sina

kursdeltagare och slutade ofta efter att bara ha haft ett par kurser vilket i sin tur medförde att fler nya instruktörer måste snabbutbildas.

I och med detta öppnades marknaden upp och andra började att erbjuda utbildningar för hundägare. Anders Hallgren hade startat sin utbildning av hundpsykologer och fler följde efter. Gemensamt för de alla var att det saknades en formell auktorisation och ingen tog ansvaret för att innehållet i utbildningarna var kvalitetssäkrat.

Kännetecknade för aktörerna på den nya öppna marknaden var att budskapet skulle tilltala eleverna. Man undvek att tala om det nödvändiga i att ställa krav på hunden. Begreppet ledarskap tonades ner. I stället betonades att dressyren ska vara rolig och lustbetonad och att hunden själv skulle få välja vad den skulle göra. Hundägarens uppgift var i stället att locka hunden till att göra rätt.

Det startades hundskolor och utbildningar runt om i landet ledda av personer med varierande dressyrerfarenhet. Konkurrensen mellan aktörerna ledde till att man fokuserade på ett budskap som tilltalade den vanlige hundägaren och undvek information som kunde uppfattas som mindre tilltalande. Man sade till eleverna vad de ville höra, inte vad de behövde få höra.

Och detta avspeglar sig i dagens hunddressyr. Vi ställer inga krav på hundarna och alla former av korrigeringar anses vara misshandel. I stället ligger fokus på hur man ska belöna olika beteenden. Dressyrlänkar som hjälpmedel har helt försvunnit och många hundar går omkring i selar som för säkerhets skull kallas för "antidragsselar". Förr använde man selar på hundar som skulle dra eller som ett arbetstecken för att hunden skulle jobba självständigt. Teorierna runt hur hundar ska belönas utvecklas dock hela tiden. Godis i olika former, bollar eller leksaker. Inte undra på att hundägarna har problem med att hundarna drar i kopplet eller inte kan möta andra hundar under rastningsturen. Sen analyseras problemen till leda. Varför den egna hunden vill äta upp andra hundar, varför den är rädd för andra hundar eller bara sliter i kopplet hela tiden. Det är inte hundarna som är problemet, det här hundägarna som blivit grundlurade av självutnämnda schamaner som inte behöver ta något ansvar för konsekvenserna av de metoder som de lär ut.

Framtidens hundar

Det är bra att det erbjuds aktiviteter för hundägare som söker skojiga aktiviteter för sig själva och sina hundar. Det mår både hundar och hundägare bra av. Men det måste också finnas utbildningar för de som vill arbeta med sina hundar och för hundägare som har problem i vardagen med sina hundar. För hundägare som vill utveckla de egenskaper som tidigare generationer avlat fram. Modiga orädda och arbetsvilliga hundar. Kan vi inte erbjuda utbildningar till de som vill utveckla den genuina arbetshundens egenskaper kommer dessa snart att försvinna. Vi ser det redan på registreringssiffrorna hos de klassiska brukshundraserna. De som för 30 år sedan köpte en schäfervalp väljer i stället en bordercollie eller en sheltie. Dagens dressyrmeter ger morgondagens hundar.